

กลุ่มการเมืองต่างๆ เช่น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีเว็บไซต์ข่าว ผู้จัดการออนไลน์นำเสนอข่าวการประชุมของกลุ่มพันธมิตรฯ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงใช้ทวีตเตอร์เพื่อรายงานความคืบหน้าข่าวการเมืองตลอดเวลา ขณะที่การประชุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือกลุ่ม นปช. ก็มีสื่อออนไลน์ในเครือข่ายของตนเองจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น เว็บไซต์ข่าวของช่อง Asia Update ที่ถ่ายทอดสดการประชุมของนปช. เว็บไซต์เครือข่ายต่างๆ ของกลุ่มนปช.ทั้งใน และต่างประเทศที่รายงานความเคลื่อนไหวของกลุ่มนปช. จากการนำเสนอความเคลื่อนไหวดังกล่าวทำให้เกิดการประชุมทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่างๆ บ่อยครั้ง แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นด้านการชุมนุมแสดงพลังทางการเมือง

การประชุม จัดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางหนึ่งของประชาชน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2550 มาตรา 63 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ปัจจุบันจึงได้เกิดการรวมตัวเพื่อชุมนุมโดยสงบของประชาชนเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ รวมไปถึงการรวมตัวกันของกลุ่มคนเสื้อหลากสี และกลุ่มการเมืองกลุ่มย่อยๆ อีกมาก ที่ล้วนแล้วแต่มีจุดเริ่มมาจากการติดต่อสื่อสารกันผ่านสื่อออนไลน์ในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งกลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่มล้วนแล้วแต่มีอุดมการณ์ และความมุ่งหมายที่แตกต่างกันออกไป

จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันเป็นสถานการณ์ที่มีความไม่มั่นคงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง ในรอบห้าปีที่ผ่านมาเกิดการรวมตัวชุมนุมของกลุ่มทางการเมืองมาตลอดเริ่มจากกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ยุบสภา เรื่อยมาจนถึงรัฐบาลของนายสมัคร สุนทรเวช

และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ล่าสุดที่มีการชุมนุมครั้งใหญ่ และก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตทั้งเจ้าหน้าที่ รวมถึงผู้ชุมนุม คือการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือกลุ่ม นปช. ที่เรียกร้องให้นาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยุบสภา

การชุมนุมของกลุ่มการเมืองหลากหลายกลุ่มซึ่งแต่ละกลุ่มนั้นมีประชาชนเป็นแนวร่วมจำนวนมาก และจากการที่ประชาชนแต่ละกลุ่มต่างมีแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทำให้เกิดความขัดแย้งของประชาชนขึ้นในสังคมอย่างไม่เคยมีมาก่อน และความขัดแย้งนั้นยิ่งเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผลการสำรวจเมื่อต้นปี พ.ศ. 2553 จากการสำรวจของศูนย์วิจัยเอแบคโพลล์ทางสังคม การจัดการและธุรกิจ หรือเอแบคโพลล์ ที่ระบุว่า คนไทยมีความสุขลดลง ส่วนหนึ่งมาจากการเกิดความขัดแย้งกันทางความคิดเห็นทางการเมือง (เอแบคโพลล์, 2553) ซึ่งสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่ามาจากการนำเสนอข้อมูลแบบแตกต่างกันสุดขั้วของสื่อออนไลน์ที่แต่ละกลุ่มการเมืองเป็นเจ้าของ มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง หรือโดยอ้อมกับกลุ่มการเมืองนั้นๆ

ทั้งนี้ จากการศึกษาของนายธามเชื้อสถาปนศิริ ผู้จัดการกลุ่มงานวิชาการโครงการเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาวะของสังคม (Media Monitor) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “ปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ศึกษา Social media)” ในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า มีการใช้พื้นที่บนสื่อออนไลน์เพื่อทำการสื่อสารทางการเมืองในระดับกว้าง คึกคักและเข้มข้น โดยเนื้อหาที่ปรากฏทางสื่อออนไลน์ค่อนข้างสร้างความแตกแยก มากกว่าสร้างความสมานฉันท์ทางสังคม (ธามเชื้อสถาปนศิริ, 2553)

นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมีสื่อออนไลน์อีกจำนวนมากที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างเสรี แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทางการเมือง รวมถึงพบปะนัดหมาย เพื่อแสดงออกถึงพลังทางการเมืองในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ทั่วไป เช่น เว็บไซต์พันทิป (PANTIP.COM) เว็บไซต์ของผู้จัดการออนไลน์ เว็บไซต์ของเสรีไทย เว็บไซต์ประชาไท เว็บไซต์ฟ้าเดียวกัน รวมไปถึงสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) อย่างทวิตเตอร์ (Twitter.com) หรือแม้กระทั่งเฟสบุ๊ก (Facebook.com)

จากรายงานพิเศษของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ได้แสดงให้เห็นถึงพลาณภาพทางด้านการเมืองของสื่อออนไลน์อย่างชัดเจน โดยเกิดขึ้นในกรณีของเครื่องตรวจจับระเบิด GT200 ที่เริ่มต้นข้อสงสัยจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์ ประจำห้องหว้ากอ ของเว็บไซต์พันทิปเป็นผู้จุดประเด็นนี้ขึ้นมาจนกลายเป็นประเด็นที่นำเสนอทางสื่อมวลชน (ไทยรัฐออนไลน์, 2553) จากการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว ทำให้รัฐบาลต้องนำเอาโครงการดังกล่าวมาทบทวนและทำการทดสอบประสิทธิภาพการใช้งานอย่างจริงจัง หรือเรื่องราวของกล้องดัมมี่ที่สมาชิกในพันทิปมีข้อสงสัยต่อกรุงเทพมหานคร จนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องแถลงข่าวเพื่อให้ประชาชนทราบถึงข้อเท็จจริง หรือการตรวจสอบเรื่องราวของชายชุดดำที่แฝงตัวมาอยู่กับกลุ่มผู้ชุมนุมในการชุมนุมใหญ่ของกลุ่มนปช. เมื่อปี พ.ศ.2553 โดยกลุ่มผู้ใช้งานในเว็บบอร์ดเสรีไทย ฯลฯ

นักการเมืองหลายคนใช้ทวิตเตอร์เพื่อประโยชน์ทางการเมืองเป็นอย่างมากเช่นกัน นักการเมืองหลายท่านต่างมีทวิตเตอร์เป็นของตนเอง และในทวิตเตอร์เหล่านั้นก็จะมีประชาชนให้ความสนใจติดตามอ่านข้อความเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะข้อความจากทวิตเตอร์ของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ที่ส่งถึงประชาชนที่มาร่วมชุมนุมกับกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติหลายต่อหลายครั้ง โดยเฉพาะในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่สถานการณ์ทางการเมืองทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมถึงคอยรายงานความเคลื่อนไหวและความคิดเห็นทางการเมืองของพ.ต.ท.ดร.ทักษิณตลอดเวลา หรือทวิตเตอร์ของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรีที่นำเสนอความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนายอภิสิทธิ์ ให้ผู้ติดตามได้รับทราบอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน

นอกจากทวิตเตอร์แล้วเฟสบุ๊กจัดเป็นสื่อออนไลน์อีกสื่อหนึ่งที่ได้รับความนิยมจากประชาชนที่สนใจแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเมืองเป็นอย่างมาก โดยจุดเริ่มต้นแรกของการใช้เฟสบุ๊กทางการเมืองเริ่มต้นจาก ในช่วงการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ช่วงเวลาดังกล่าวนั้น ได้เกิดกลุ่มของเฟสบุ๊กเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นจำนวนมาก เช่น กลุ่มมั่นใจว่าคนไทยเกิน 1 ล้าน ต่อต้านการยุบสภา "รวมพลัง 1 ล้านคน สนับสนุนให้ยุบสภา" ขณะที่หลายคนเป็นแฟน

ของเพจ "หยุดการกระทำของคนกลุ่มเสื้อสีชมพู" นอกจากนี้ยังมีเพจ "ไม่เอาเสื้อ เบื่อเต็มทีกับพวกที่ชอบบ่อนทำลายประเทศนี้" (เอเอสทีวี ผู้จัดการออนไลน์, 2553)

การร่วมเป็นแฟนเพจของประชาชนทางหน้าเฟซบุ๊กเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการรวมตัวขึ้นของกลุ่มเสื้อหลากสี จากอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ สวนจตุจักร ลานพระบรมรูปทรงม้า และวงเวียนใหญ่ ทำให้เกิดการตื่นตัวในการเรียกร้องสิทธิของประชาชนมากขึ้น เฟซบุ๊กจึงถูกใช้เป็นช่องทางสื่อสาร เกิดเป็นข้อมูลนานาประเภทที่สามารถเป็นเครื่องมือชั้นยอดในการปลุกพลังเจียบของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (เอเอสทีวี ผู้จัดการออนไลน์, 2553)

เคยมีผู้ที่ทำการศึกษาในประเด็นทางด้านผลกระทบของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดย Song – In Wang (2007) ได้ทำการศึกษาถึงการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในทางการเมือง ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยทำการศึกษาประชาชนในประเทศไต้หวัน จำนวน 2,161 คน ซึ่งผลการศึกษาพบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองของประชาชน และการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเมืองจะนำไปสู่การเกิดทัศนคติ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไต้หวัน

จากปรากฏการณ์ดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ประกอบกับที่ผ่านมานงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาพฤติกรรม的开รับสารจากสื่อทั่วไปกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยจึงเห็นควรทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรม的开รับสื่อออนไลน์ ทัศนคติ และ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อไม่มีและมีตัวแปรภูมิเป็นตัวแปรกำกับ” เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ในประเด็นเรื่องสื่อออนไลน์กับการสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรม的开รับข่าวสารการเมืองทางสื่อออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติทางด้านการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองทางสื่อออนไลน์ทัศนคติทางด้านการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

คำถามการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองทางสื่อออนไลน์แตกต่างกันหรือไม่
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกันมีทัศนคติทางด้านการเมืองแตกต่างกันหรือไม่
3. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่
4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองทางสื่อออนไลน์ทัศนคติทางด้านการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ทางด้านการเมือง ทัศนคติด้านการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยทำงาน และเปิดรับสื่อออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

นิยามศัพท์

การเปิดรับ หมายถึง ความบ่อยครั้งและระยะเวลาในการเปิดรับ และการสนทนาด้านเนื้อหาทางการเมืองจากสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ ในหนึ่งสัปดาห์ โดยทำการด้วยแบบประเมินลิเคิร์ตสเกล 5 ระดับ

ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง ประชาชนที่อยู่อาศัย ทำงาน และเปิดรับสื่อออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร

สื่อออนไลน์ หมายถึง สื่อประเภท Facebook Twitter Webblog รวมทั้งเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง

ทัศนคติทางการเมือง หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการเมืองไทยในด้านความสนใจ ความคิดเห็นต่อสถานการณ์ทางการเมือง ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยทำการด้วยวิธีการของลิเคิร์ตสเกล 5 ระดับ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ความบ่อยครั้งของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้านต่างๆ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในระยะเวลา 6 เดือน โดยทำการด้วยวิธีการของลิเคิร์ตสเกล 5 ระดับ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เสริมสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ในประเด็นเรื่องสื่อออนไลน์กับการสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย
2. พรรคการเมือง กลุ่มการเมืองต่างๆ สามารถประยุกต์ใช้ผลวิจัยในการสื่อสารทางการเมืองกับสมาชิกพรรคการเมือง สมาชิกกลุ่มการเมืองต่างๆ